

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Ryński

SSN Andrzej Stępka

w sprawie **D. P.**,
skazanego z art. 197 § 3 d. k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,
w dniu 14 września 2016 r.,
wniosku obrońcy skazanego,
o wznowienie postępowania,
zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego
z dnia 8 września 2015 r.,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 5 lutego 2015 r.,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić wniosek;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego, w tym wydatkami w kwocie 20 zł, obciążyć wnioskodawcę D.P.**

UZASADNIENIE

Orzekając po wznowieniu postępowania przez Sąd Najwyższy (postanowienie z dnia 14 listopada 2011 r., V KO 24/11), Sąd Okręgowy w Z. wyrokiem z dnia 5 lutego 2015 r.:

I. uznał oskarżonego D. P. za winnego tego, że:

- w dniu 20 czerwca 1999 r. w G. na terenie Niemiec, działając wspólnie i w porozumieniu z ustaloną osobą sprzedał za co najmniej 1200 marek o

równowartości ok. 2.400 zł M. P. ustalonym mężczyznom pochodzenia jugosłowiańskiego i tureckiego,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 253 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.,

- w dniu 13 lipca 1999 r. w G. na terenie Niemiec, działając wspólnie i w porozumieniu z M. K. i innymi ustalonymi osobami sprzedał za łączną sumę 3000 marek o równowartości około 6000 zł ustalonemu obywatelowi Niemiec M. P. i drugą nieustaloną obywatelkę Polski,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 253 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.,

- w dniu 15 lipca 1999 r. w G. na terenie Niemiec sprzedał za łączną sumę 4000 marek i równowartości około 8000 zł M. P. i drugą nieustaloną obywatelkę Polski, nieustalonemu Turkowi,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 253 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., ustalając, że oskarżony działał w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu w rozumieniu art. 91 § 1 k.k. i za to na mocy art. 253 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności;

II. oskarżonego D. P. uznał za winnego tego, że w czerwcu 1999 r. w K., działając wspólnie i w porozumieniu z J. W. i innym ustalonym, ale nieżyjącym już mężczyzną, wlewając do ust alkohol, przytrzymując, bijąc po twarzy, grożąc pozbawieniem życia i dalszym pobiciem, doprowadził M. P. do obcowania płciowego,

tj. popełnienia przestępstwa z art. 197 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i na mocy art. 197 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności;

III. na mocy art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 91 § 2 k.k. z orzeczonych wobec oskarżonego w punktach I–II wyroku kar pozbawienia wolności orzekł karę łączną 5 lat pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 8 września 2015 r., po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego D. P., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Z.

Z kolei postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2016 r., sygn. akt V KK 13/16, Sąd Najwyższy oddalił wniesioną przez obrońcę skazanego D. P. kasację od ww. wyroku Sądu Apelacyjnego, uznając ją za oczywiście bezzasadną.

Przed rozpoznaniem kasacji w przedmiotowej sprawie, wnioskiem datowanym na dzień 28 grudnia 2015 r. o wznowienie postępowania w sprawie wystąpił obrońca skazanego, wskazując jako podstawę art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. i domagając się uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Okręgowego, a także przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji instancji. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że po uprawomocnieniu się wyroku w sprawie odnaleziony został nowy świadek – I. M. (z domu W.), która miałaby być ową drugą, nieustaloną obywatelką Polski, która wraz z M. P. miała być sprzedawana do Niemiec. Do akt sprawy zostało ponadto załączone oświadczenie I. M., w którym opisała okoliczności zdarzeń objętych zarzutami aktu oskarżenia, a także kserokopia paszportu I. M., z której wynika, że przekroczyła ona w dniu 13 lipca 1999 r. granicę Polski do Niemiec przez przejście graniczne w Gubinie.

Ustosunkowując się do wniosku o wznowienie postępowania, prokurator Prokuratury Generalnej wniósł o jego oddalenie (k. 14 akt SN).

Na posiedzeniu w dniu 17 marca 2016 r. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 546 k.p.k. w związku z art. 97 k.p.k., postanowił zwrócić się do Sądu Rejonowego w Zabrzu o przesłuchanie w charakterze świadka I. M., na okoliczności opisane przez nią w oświadczeniu z dnia 27 października 2015 r.

Przesłuchanie to przeprowadzone zostało w dniu 21 czerwca 2016 r. Z zeznań złożonych przez I. M. wynika, że transakcja sprzedaży jej i M. P. w dniu 13 lipca 1999 r. miała charakter pozorny i – co więcej – została zorganizowana przez M. P., a D. P. nie otrzymał z tego tytułu żadnych pieniędzy. Z zeznań świadka wynika ponadto, że M. P. nie została zgwałcona przez D. P. – nic na ten temat pokrzywdzona nie mówiła świadkowi.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Wniosek obrońcy skazanego D. P. o wznowienie postępowania okazał się niezasadny i z tego powodu podlegał oddaleniu.

W pierwszej kolejności – jedynie dla przypomnienia – należy wskazać, że wyrok prawomocny ma być w swym założeniu trwałym rozstrzygnięciem przez sąd rozpatrywanej i prawomocnie zakończonej sprawy. Przysługuje mu więc cecha domniemania prawdziwości przyjętych w nim ustaleń faktycznych. Do wznowienia

może dojść natomiast tylko wtedy, gdy wnioskodawca wykaże duży stopień prawdopodobieństwa błędności poprzedniego orzeczenia, a więc w wiarygodny sposób podważy prawidłowość przyjętych tamże ustaleń, wykazując przy tym, że orzeczenie to było oczywiście nietrafne (*zob. np. wyrok SN z 24 kwietnia 1996 r., V Ko 2/96, OSNKW 1996, z. 7-8, poz. 47; postanowienie SN z dnia 15 lutego 2005 r., III KO 10/04, LEX nr 142541*). Wzruszenie takiego domniemania, a co za tym idzie i prawomocnego wyroku w drodze wznowienia postępowania może nastąpić między innymi, gdy ujawnią się nowe fakty lub dowody, które mogą w sposób zasadniczy i wiarygodny podważyć prawdziwość przyjętych w nim ustaleń faktycznych.

Samo zgłoszenie nowych faktów i dowodów nie oznacza, że niejako automatycznie sąd rozpoznający wniosek zobligowany jest do wznowienia postępowania. Owe nowe fakty i dowody podlegają ocenie tego sądu, dokonywanej w ścisłym powiązaniu z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie w toku jej rozpoznawania przez sądy I i II instancji. Oddzielenie tej oceny od całokształtu dowodów, które stały się podstawą skazania, czyniłoby ją nieracjonalną i w zasadzie oderwaną od realiów sprawy, a przecież tylko na gruncie tych realiów i po wnikliwym skonfrontowaniu dowodów „nowych” (zgłoszonych we wniosku o wznowienie postępowania) z dowodami dotychczas występującymi, możliwe jest stwierdzenie, czy pierwsze z wymienionych nakazują uznać z dużym prawdopodobieństwem ustalenia dokonane przez orzekające sądy obu instancji za wadliwe. Ze wskazanej wyżej podstawy wznowienia wynika zatem, że rozpoznanie wniosku o wznowienie z tego tytułu ogranicza się wyłącznie do badania, czy rzeczywiście po uprawomocnieniu się wyroku skazującego ujawniły się nowe fakty lub dowody, które wskazują na oczywistą (graniczącą z pewnością) lub co najmniej wysoce prawdopodobną błędność wyroku objętego wnioskiem.

W niniejszej sprawie nie sposób podzielić stanowiska obrońcy skazanego D. P., że zeznania świadka I. M. stanowią „nowe fakty i dowody”, wskazujące na to, że „skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze” (art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k.).

W szczególności należy zauważyć, że już w poprzednim wniosku o wznowienie postępowania obrońca skazanego wywodził, że po uprawomocnieniu się wyroku w sprawie odnaleziony został nowy świadek w osobie A. K., która

miałaby być drugą, nieustaloną obywatelką Polski, która wraz z M. P. miała być sprzedawana do Niemiec. Na skutek złożonego ówczesnie wniosku obrońcy skazanego, postępowanie zostało wznowione (postanowienie SN z dnia 14 listopada 2011 r., V KO 24/11), aczkolwiek przeprowadzone po wznowieniu postępowanie sądowe nie dało podstaw do wykluczenia sprawstwa D. P. w zakresie wszystkich zarzucanych mu czynów. Obecnie obrońca skazanego wskazuje natomiast, że osobą o imieniu I., która była wraz z M. P. – tym razem jednokrotnie – sprzedana do Niemiec była I. M., która w złożonych w trybie art. 97 k.p.k. w zw. z art. 546 k.p.k. zeznaniach wskazała, że po powrocie z Niemiec podała M. P. fałszywe nazwisko – W. W tym zakresie przyznać jednak należy, że wniosek o przesłuchanie I. W. obrońca D. P. złożył w dniu 26 kwietnia 2012 r. (k. 2135, t. XI), przy czym na rozprawie w dniu 29 stycznia 2015 r. dowód z zeznań tego świadka został pominięty, gdyż nie dało się go przeprowadzić (k. 2486, t. XIII). Ta okoliczność nie implikuje jednak konieczności ponownego wznowienia postępowania w sprawie. Przede wszystkim – niejako dla porządku – zauważyć bowiem należy, że zarówno z wniosku dowodowego z dnia 26 kwietnia 2012 r., jak i ze złożonych obecnie zeznań I. M. wynika, iż jej wiedza miała dotyczyć zdarzenia z dnia 13 lipca 1999 r. Już tylko z tego powodu zaproponowany przez obrońcę skazanego „nowy dowód” nie może doprowadzić do wzruszenia wyroku Sądu Apelacyjnego oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w zakresie zdarzeń z dnia 20 czerwca 1999 r. oraz 15 lipca 1999 r. W zasadzie z tożsamych względów brak jest podstaw do wznowienia postępowania w zakresie czynu przypisanego D. P. w pkt II wyroku Sądu Okręgowego z dnia 5 lutego 2015 r. Trudno oczekiwać bowiem od świadka okoliczności zdarzenia z czerwca 1999 roku z udziałem pokrzywdzonej M. P., skoro – jak sama I. M. wskazała – poznała pokrzywdzoną „dwa dni przed wyjazdem”, a zatem dopiero 11 lipca 1999 roku. Skoro zatem I. M. nie była bezpośrednim obserwatorem czy też uczestnikiem zdarzenia z czerwca 1999 r., nie знаła w tym czasie pokrzywdzonej i nie potrafiła w trakcie składania zeznań uargumentować swojego stwierdzenia, że „nie prawdą jest, że pani M. została zgwałcona”, to orzeczenia Sądów obu instancji w zakresie czynu z art. 197 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. popełnionego na szkodę M. P. również nie może zostać skutecznie podważone i w efekcie doprowadzić do

wznowienia postępowania. Jedynie tytułem przypomnienia wskazać należy, że ustalenia faktyczne w tym zakresie oparto nie tylko na zeznaniach pokrzywdzonej M. P., ale także wspierających je opiniach psychologicznych oraz zeznaniach świadka M. D. z postępowania przygotowawczego.

Odnosnie natomiast zdarzenia z dnia 13 lipca 1999 r. to również w tym zakresie zeznania I. M. nie stanowią tego rodzaju dowodu, który w sposób wiarygodny podważa prawdziwość dokonanych ustaleń faktycznych, a więc że zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, iż po wznowieniu postępowania zapadnie w tym zakresie orzeczenie odmienne od orzeczenia poprzedniego. I. M. co do zasady potwierdza w swoich zeznaniach, że 13 lipca 1999 r. przekroczyła granicę RP z Niemcami w Gubinie wraz z M. P., na co okazała opieczętowany dokument paszportowy. Z kolei nie jest wiadome, skąd świadek posiadała chociażby wiedzę, że D. P. nie otrzymał za sprzedane kobiety jakichkolwiek pieniędzy, skoro pieniądze w kwocie 3000 marek niemieckich miały zostać przekazane D. P. przez M. K. za pośrednictwem M. D. W odniesieniu do zdarzenia z dnia 13 lipca 1999 r. zeznania I. M. – tak ogólne i mało konkretne – nie przekonują tym samym o błędności ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego w tym zakresie, które czynione były w oparciu o zeznania M. P., ale i częściowo wyjaśnienia M. N., zeznania J. W., zeznania R. J., częściowo wyjaśnienia i zeznania M. K., a także zeznania M. D.

Z tego też względu podniesione we wniosku obrońcy skazanego okoliczności, wynikające z zeznań świadka I. M., nie wskazują na zaistnienie w niniejszej sprawie przesłanek określonych w art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k.

Mając zatem powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia, obciążając wnioskodawcę kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego (art. 639 k.p.k.).